

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VIII. Rejicitur modis dicendi Suaris,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

infallibiliter cognoscat ejus actus liberos futuros, ut contra Molinam ostendimus: à fortiori eadem voluntas, nuda & solitariè sumpta, & sine divino concursu considerata, non poterit habere rationem medij ducentis in certam & infallibilem, suorum actuum futurorum notitiam.

77. Secundo, Absurdissimum est fingere Deum hujusmodi hypothèses impossibiles facere, ad dirigenda sua decreta, vel ad temperandum suum cum causa libera concursum, ne ejus libertatem lædat, eis uti. Nos quidem eas facimus, quando ex absurdo, & impossibili nobis notiori, quod consequitur ex antecedente, aliud absurdum, nobis vel omnino ignotum, vel saltem minus cognitum, inferimus: Deo autem omnia æquè nota sunt, nec unum ex alio inferit, nulliusque rei possibilitatem, ex alterius impossibilitate, dijudicare potest.

78. Tertiò, Implicat Deum concipere aliquid possibile, independentem ab omnipotentia sua: Ergo cum futura, etiam sub conditione, æquè, imò magis à Deo dependant, quàm merè possible, à fortiori repugnabit Deum posse concipere actum voluntatis create ut conditionatè futurum, independentem à sua causalitate & concursu.

79. Quartò, Inquirere quid homo faceret, si se solo ageret, & sine concursu Dei; idem est, ac investigare, quid facturus esset homo, si esset Deus; soli enim Deo convenit agere independentem à quocumque alio, & sine auxilio, & concursu alterius: At ridiculum est fingere quòd Deus exploret per scientiam mediam, quid homo facturus esset, si esset Deus: Ergo & absurda ac planè ridicula est Theophili sententia, qui, ut ab hac difficultate se expediat, in omne latus se vertit, sed eò arctius se implicat, quò magis enittitur se exolvere, ut planè esse mus in pice videatur.

80. Denique, Cum Deus, iuxta Theophilum, inspicit voluntatem ex se quasi operantem, vel prævidet eisdem numero & specie actus, vel diversi generis? Primum apertè repugnat, nam voluntas operativa ex se independentem à Deo, esset impeccabilis, & infinita: qui ergo fieri potest, ut conveniat iisdem numero & specie actibus, cum voluntate peccabili & indigna concursus Dei? Si verò secundum dicatur, scientia media non magis inserviet ad dirigendam providentiam divinam, quàm speculator qui referret duci exercitùs, non longè abesse agrum carduis & arbutis, instar aciei ordinatis, plenum, ut ex illo nuntio paret se perinde ad pugnam, ac si hostis accederet. Quis credidisset eo pruriginem & licentiam ingeniorum devenisse, aut eà verigine circummagi potuisse, ut totum providentia divina cardinem constituant in cognitione, nescio quàm, exploratrice actionis Chimerice, elicienda à creatura, si esset Deus, aut quod perinde est, si se solà posset agere independentem à Deo: inquit eleganter P. Baronius libro de libertate humana & gratia divina. Dum hanc Theophili sententiam paulò attentius perpendo (subdit idem Author) venit mihi in mentem, dictum illius Hispani, qui inspectà mole & magnificentia templi Divo Laurentio Sacri, & Hieronymitarum Monasterij, quod infinitis sumptibus extruxit Rex Catholicus Philippus II. voti reus, post victoriam ad Sanctum Quintinum die Festo Divi Laurentij de Gallis reportatam, quasi attonitus exclamavit: horrendum fuisse periculum: cujus evadendi causà, iam grandi sacramento se Rex obstrinxerat. Ita de hac Theo-

Tom. I.

A *phili sententia censeo: nisi causam suam gravissimè periclitari, ac penè desperatam sensisset, nunquam instar Curij, pro salute publica, se in profundam abyssum precipitem dedisset. Nam præter multa quæ objecimus, quid dicturus esset, si adhuc viveret, ad argumentum de operationibus supernaturalibus? Responderetne eas cognosci certò futuras, etiam si fingamus, nullo Dei adjutorio egere, quasi se solà, & vi naturali possit voluntas prorumpere in operationes, cujuscunque sint generis, etiam supernaturalis?*

§. VIII.

Rejicitur modus dicendi Suaris.

B *Suaris libro de scientia conditionatorum cap. 8. cui adhæsit Fasolus hic dubio 18. docet Deum in aliquo signo rationis, antecedenter ad decretum, ut exercitè in illo existens, ipsum cognoscere ut futurum; & in illo ut sic cognito, futura contingentia, & libera certò præscire. Nec quantum ad hoc, aliquod discrimen constituit inter futura absoluta & conditionata. Quem etiam modum dicendi amplectitur Fonseca in Metaphysica, loco supra citato. Hac tamen sententia meritò displicet, non solum Thomistis, sed etiam cæteris Societatis Authoribus, & scientiæ mediæ Defensoribus; illamque suppresso Authoris nomine rejiciunt Vazquez disp. 65. cap. 4. Arrubal disp. 47. Herice disp. 7. cap. 9. & alij plures ejusdem familiæ, cum quibus*

C *Dico, Deum non cognoscere futura contingentia, & actus liberos nostræ voluntatis, antecedenter ad suum decretum, ut exercitè existens, in ipsomet decreto cognito ut futuro.*

D *Probatum primò: Deus non cognoscit, nec potest cognoscere sua decreta ut futura: Ergo neque præscire futura contingentia & libera in suo decreto, cognito ut futuro in sequenti signo rationis. Consequentia patet, Antecedens verò multipliciter probatur. Primò ex D. Thoma qu. 6. de veritate art. 3. ad 10. ubi dicit: Actus prædestinationis, cum mensuretur æternitate, nunquam cadit in præteritum, sicut nunquam est futurus; sed semper consideratur, ut egrediens à voluntate per modum libertatis. Quibus verbis clarissimè docet, decreta in Deo non posse esse, vel concipi ut futura, sed solum ut præsentia, & ut actu egredientia à voluntate divina.*

E *Secundo, Deus cognoscit suum decretum intuitivè: Ergo illud cognoscit ut præsens, non verò ut futurum. Consequentia patet, in hoc enim distinguitur cognitio intuitiva ab abstractiva, quod prima terminatur ad rem, ut præsentem, & existentem; secunda verò abstrahit ab ejus præsentia, vel existentia.*

Tertiò, Illud quod concipitur ut futurum, concipitur sub non esse, seu sub expectatione & transitu à non esse ad esse: Sed nihil in Deo potest concipi sub non esse, vel sub transitu à non esse ad esse, cum Deus sit actus purus, & ipsum esse per essentiam: Ergo nihil potest in illo esse, vel concipi ut futurum.

Denique, Decretum Dei est æternum, & ut tale à Deo cognoscitur: Ergo non cognoscitur ab illo ut futurum. Consequentia manifesta est; futuritio enim repugnat æternitati, & destruit conceptum ejus essentialem: cum enim sit indivisibilis & tota simul, non novit præteritum & futurum, sed quicquid in ea est, non nisi est, ut dicit D. Augustinus super Psalmod. 101. Ergo

G g iij

Pagina 122.

Pagina 188.

81.

82.

83.

84.

85.

- fi decretum Dei, ab illo cognoscatur ut æternum, non potest cognosci ut futurum.
86. Respondet Suarez, hæc argumenta solam demonstrare, Deum non cognoscere suum decretum, ut realiter futurum, quia futuritio realis repugnat æternitati, & enti per essentiam; non tamen probare, illud non posse cognosci à Deo, ut virtualiter futurum: sicut enim admittitur à Theologis prioritas virtualis inter essentiam divinam, & ejus attributa, & inter attributa, quorum unum est ratio à priori alterius (ut immutabilitas æternitatis) sic nihil vetat in divinis decretis, admittere futuritionem virtualem; ita ut si per impossibile non essent æterna, & Deo præsentia, illa ut futura cognosceret.
87. Verum hæc responsio multas patitur instantias, pluresque congerit, & accumulatur difficultates. In primis enim, ut Deus cognosceret sua decreta virtualiter futura, deberet in se distinguere prioritates illas, & signa rationis, quæ format intellectus noster; siquidem ille solus potest concipere unum virtualiter futurum respectu alterius, qui eorum distinctionem virtualem potest apprehendere: Sed hoc repugnat perfectioni divini intellectus, hæc enim distinctio virtualis fingitur, & apprehenditur ab intellectu humano, propter debilitatem, & imperfectionem sui luminis, quod unico conceptu infinitam Dei cognoscibilitatem adæquare & exhaustire nequit: Ergo Deus nequit cognoscere sua decreta, ut virtualiter futura.
88. Secundò, Licet inter duo attributa divina, quorum unum est ratio à priori respectu alterius, possit concipi prioritas virtualis unius ad alterum; non tamen in uno & eodem virtualiter indistincto, imò nec inter duo, quorum unum non est ratio à priori alterius: Atqui decretum divinum non distinguitur virtualiter à seipso, & cognitio Dei respectu futurorum, non se habet ut ratio à priori, respectu divini decreti: Ergo divinum decretum non potest cognosci à Deo, ut virtualiter futurum.
89. Tertiò, Etsi gratis concederemus, dari in divinis decretis prioritatem virtualem, hæc tamen non sufficeret ad futuritionem virtualem; nam illud idem virtualiter exigitur, ad futuritionem virtualem, quod realiter requiritur ad futuritionem realem: Atqui ad istam non sufficit quæcumque distinctio aut prioritas, vel posterioritas realis, sed exigitur quòd unum sit realiter prius existens quàm aliud; ut constat exemplo essentia & proprietatum, quæ licet realiter inter se distinguantur, & essentia sit realiter prior proprietatibus, utpote illarum principium; tamen inter essentiam & proprietates, non datur vera successio, nec proprietates verè, & realiter sunt futura respectu essentia; quia simul cum illa existunt, & essentia non est illis prior, prioritate existentia, & instantis in quo, sed prioritate tantum nature, & instantis à quo: Ergo similiter ad futuritionem virtualem, non sufficit quæcumque virtualis distinctio, aut prioritas, sed requiritur quòd cum distinctione virtuali, unum existat prius alio, prioritate existentia & instantis in quo: At hæc prioritas non potest reperiri in Deo: tum quia omnia divina existunt per unicam indivisibilem existentiam: tum etiam, quia se mutuò transcendent, & unum in alio intrinsicè imbibitur, ac proinde, cum nulla res possit prius existere, iis quæ intrinsicè in illa imbibuntur, nihil in Deo prius prioritate instantis in quo,
- A existit quàm alterum: Ergo &c.
90. Probatur secundò conclusio: Si posset divinum decretum cognosci ut futurum, maxime pro illo signo rationis, quòd divina voluntas intelligitur ut indifferens ad hoc vel illud decretum ponendum. Ita Suarez ubi supra num. 7. At pro illo priori nequit decretum intelligi sub ratione futuri, sed tantum sub ratione possibilis, omni imperfectione possibilitatis creatæ seclusa: Ergo pro nullo signo, potest decretum ab æterno existens, obtinere rationem futuri. Probatur Minor: Pro signo possibilitatis rerum, nulla res creata intelligitur ut determinatè futura: Ergo nec pro signo possibilitatis decreti, illud cognosci potest, ut determinatè futurum: At signum indifferentia voluntatis divine, est signum possibilitatis decreti: Ergo in tali signo divinum decretum non potest cognosci ut futurum.
91. Si dicas, Præter signum indifferentia voluntatis divine, & signum existentia decreti, dari aliud median inter utrumque, posterius primo, & præcedens secundum, in quo intelligi potest decretum sub ratione futuri. Contra est, nam pro hoc signo inter utrumque medio, vel intelligitur divina voluntas, ut omnino indifferens ad velle & non velle, vel intelligitur determinata ad velle: Si primum, non potest intelligi decretum ut futurum, magis quàm ut non futurum.
- C Si secundum: Ergo antecedenter ad decretum, ut exercitè existens, intelligitur aliquid divinam voluntatem determinans, quod est implicatorium: Ergo illud signum medium est omnino fictitium.
- Explicatur illud ampliùs: Ideo pro signo indifferentia voluntatis, nequit intelligi decretum ut futurum, quia illa est omnino indifferens ad decretum, & ejus negationem: At hæc indifferentia non potest auferri, nisi per decretum, quod est libera determinatio voluntatis divine: Ergo divinum decretum non potest concipi ut futurum, in aliquo signo rationis illud antecedenti.
- D Tertiò probatur conclusio, & magis impugnatur hic modus dicendi Suaris. Si propter aliquam rationem, scientia futurorum contingentium, existentiam decreti præcederet: maxime quia si per impossibile non existeret decretum, nec esset ab æterno præsens, Deus illud futurum cognosceret. Ita arguit Suarez ubi supra num. 6. At hæc ratio, & falsum supponit, & nihil concludit: Ergo hujus Authoris fundamentum ruinofum est. Probatur Minor, in primis quòd supponat falsum, patet; nam scientia quæ Deus cognoscit decretum, est intuitiva respectu illius, & consequenter ab existentia illius, ut à ratione à priori dependens: Ergo ex hypothesi quòd decretum non esset Deo præsens ab æterno, talis scientia per locum à priori destineret esse.
- E Quòd verò nihil concludat, probatur: nam eadem ratione cognosceret Deus Verbum ut futurum: Consequens est falsum: Ergo &c. Probatur sequela: Si enim per impossibile, Verbum ab æterno non esset, sed esset in tempore futurum, Deus ab æterno cognosceret ejus futuritionem; quod non potest negare Suarez, si vera est hypothesis, quam circa decretum confingit: Ergo si ex illa hypothesi circa decretum facta, rectè colligit Deum cognoscere suum decretum ut futurum, antequam intelligatur existens: id ipsum tenetur fateri respectu Verbi Divini, quod nempe ut futurum cognoscitur à Deo, antequam intel-

ligatur ut exercitè existens.

93. Probatur quartò conclusio, & magis impugnat Sententia Suaris, ex absurdo quod ex ea sequitur. Si enim Deus in signo rationis antecedente existentiam sui decreti, illud ut futurum cognoscat, cognoscat illud ut futurum necessario, & non liberè: Sed hoc est absurdum, & repugnans libertati divinæ: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Omne quod cognoscitur ut futurum, debet cognosci ut habens determinationem in sua causâ, ad existendum in duratione vel instanti sequenti: At divinum decretum, in eo signo, in quo secundum Suarem cognoscitur ut futurum, non potest cognosci ut habens determinationem liberam, sed naturalem & necessariam in voluntate divina: Ergo non potest cognosci ut liberè, sed ut necessario futurum. Minor probatur: Si enim in eo signo in quo secundum Suarem, decretum à Deo cognoscitur ut futurum, supponeret in voluntate divina aliquam determinationem liberam, supponeret in illa aliud decretum (omnis enim determinatio libera voluntatis divinæ, decretum est) & sic daretur decretum de decreto, & processus in infinitum. Unde si in tali signo illud concipiatur, ut habens aliquam determinationem in voluntate divina, non potest concipi habere in illa aliam determinationem, quàm naturalem & necessariam. Quare ille Author, ut humanam libertatem astruat, destruit divinam; ac proinde etiam & humanam, quæ sine divina subsistere nequit; sicut nec rivulus sine fonte, neque radius sine Sole, nec universaliter illius effectus sine sua causa.

94. Denique rejici potest hæc sententia Suaris, ex alio inconvenienti, quod sequitur ex illa: Sequitur enim scientiam absolutorum in Deo, non minus esse mediam inter liberam & naturalem, quàm scientiam conditionatorum, in Adversariorum sententia: Sed hoc illi non admittunt: Ergo &c. Probatur sequela Majoris: Scientia conditionatorum objectivè involvit liberum decretum, ut jam ferè omnes Adversarij fatentur; & tamen, quia non supponit illud subjectivè, ut exercitè existens, non est scientia libera, sed vel libera imperfectè, vel media inter naturalem & liberam; juxta diversas illorum sententias, infra referendas: Ergo similiter si scientia absolutorum, non supponat decretum subjectivè, & ut exercitè existens in Deo, sed objectivè tantum illud involvat, ut docet Suarez, non erit libera perfectè, sed media inter liberam, & necessariam.

§. IX.

Diluuntur argumenta Suaris.

95. Objicit primò Suarez: Deus, pro illo signo rationis, in quo nondum intelligitur habere liberum decretum, comprehendit suam essentiam, & voluntatem: Sed non potest illam comprehendere, nisi in ea cognoscat sua decreta futura in sequenti signo; cum enim cognitio comprehensiva sit omnibus modis perfectissima, debet se extendere ad id omne quod in objecto comprehenso continetur: Ergo Deus cognoscit sua decreta ut futura.

96. Secundò, Decreta Dei libera in illo signo rationis, in quo voluntas divina non concipitur adhuc determinata ad creandum v. g. hoc universum, non sunt actu præsentia in seipsis; cum in tali signo non habeant, nec concipiuntur habere existentiam: Ergo sunt futura, ac proinde ut ta-

97. **A** lia, ab intellectu divino cognoscuntur, & in illis futura contingentia, & actus liberi nostræ voluntatis.

Tertiò, In illo signo in quo Deus antecedit sua decreta libera, & concipitur habere scientiam simplicis intelligentiæ, ista propositio, *Deus non decernit in sequenti signo creare universum*, est falsa; cum sit difformis suo objecto, ac proinde ejus contradictoria, nempe: *Deus decernit in sequenti signo creare universum*, vera: Ergo decretum de creatione mundi, in tali signo est determinatè futurum, ac proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino.

98. **B** Quartò, Si Deus non posset cognoscere suum decretum ut futurum, maximè quia illud est æternum, & æternitate mensuratum: Sed hoc non obstat: Ergo illud cognoscit ut futurum. Major patet, Minor probatur dupliciter. Primò quia licet decretum sit æternum, hoc tamen non obest, quin illud sit & cognoscatur à Deo ut possibile, per scientiam simplicis intelligentiæ, quæ comprehendit suam voluntatem, ut potentem ad liberè se determinandum, ad creationem v. g. hujus universi: Ergo à fortiori æternitas divini decreti, non obstat quin illud in aliquo signo rationis possit habere rationem futuri, & ut tale à Deo cognosci. Consequentia videtur manifesta, quia futurum minus distat à præsentem, quàm possibile; cum istud non transeat in præsens, nisi mediante futuro.

99. **C** Secundò probatur eadem Minor. Si Deus ab æterno creasset Angelum operantem, v. g. diligentem, posset cognoscere talem dilectionem, ut posteriorem, & quodammodo futuram, respectu naturæ illius Angeli: Ergo non repugnat aliquid esse æternum, & nihilominus cognosci à Deo ut futurum, saltem virtualiter.

100. **D** Ad primum dicendum, quod quamvis Deus in illo priori in quo in eo concipiuntur tantum actus naturales & necessarij, comprehendat per scientiam simplicis intelligentiæ suam essentiam, & voluntatem; in ea tamen non cognoscit sua decreta ut futura, quia cum in tali signo divina voluntas sit omnino indifferens, & indeterminata ad productionem rerum, non est medium in quo divina decreta possint cognosci, ut determinatè futura: ut enim suprâ dicebamus contra Molinam, in principio indifferenti & indeterminato, non potest cognosci certus & determinatus effectus. Addo quòd, illud argumentum Suaris supponit dari in Deo aliquam prioritatem in quo, inter actus necessarios & liberos: quod esse falsum, constabit ex statim dicendis.

101. **E** Ad secundum nego Antecedens, quia signum illud in quo divina voluntas concipitur ut indifferens, & indeterminata ad creandum v. g. hoc universum, non est aliqua prioritas in quo, sed tantum à quo, quæ non sufficit ad futuritionem etiam virtuales, ut ostendimus §. præcedenti: alioquin proprietates possent dici futura; respectu essentia, & Pater æternus posset cognoscere suum Verbum ut futurum, ut ibidem dicebamus.

Explicatur & magis illustratur hæc responsio ex Salmanticensibus hic disput. 7. dubio 4. ubi docent, quòd licet inter actus liberos Dei & necessarios, sit aliqua prioritas instantis à quo, quatenus scilicet actus necessarij, sunt rationes liberorum, à quibus quasi à priori pendet; & etiam prioritas instantis in quo, secundum modum nostrum imperfectum concipiendi, qui tamen non